

חונכות למורים מתחילים

ד"ר אורנה שץ אופנהיימר

בראשית

בראשית.

בראשית האחד בספטמבר נבראו החששות. ההליכה לכיתה הייתה ארוכה מתמיד וההרגשה הייתה תהו ובהו. כל צעד הפך לכבד, המחשבות היו נסערות, חום הגוף עלה מעלה, המבט קפא, וכן, היו את החששות שלא הניחו. איך מקבלים את פניהם של שלושים ושלושה תלמידים? האם להתחיל במשחק? האם כדאי לספר על עצמי? לחשוף את גילי? האם כדאי להשאיר את הכללים לסוף המפגש? כמה זמן לחכות עד שיתארגנו לשיעור? להקריא שמות? לתאם ציפיות? לשאול מי הביא ספר תנ"ך? זהו. הגעתי, ט'3. לקחתי נשימה עמוקה ופתחתי את הדלת..... (10)

בראשית השיעור הראשון נברא האור. לא היה זה אור פיזי ממנורות התקרה, ולא הייתה זו השמש החמה שמאירה מבעד לווילונות. היה זה אור פנימי. אור שהשכיח את כל החששות ברגע אחד.....

בראשית

בראשית ההפסקה הגדולה נוצר האומץ. מאה וחמישים מורים, מכל המינים והסוגים. השאלות אינן פוסקות בראשי, היכן אפשר להתיישב? איך מגיעים לי"א 8? איך מזינים שמות במשו"ב?..... (3)

בראשית **כל יום** נבראו החששות, הלחצים והאתגרים. לצד זה נברא האור, ההתרגשות, התקווה, האהבה ובעיקר האמונה. האמונה בכל ילד. **בכל יום מחדש**.....

מודלים של חונכויות

חונכות תוך בית ספרית

חונכות חוץ בית ספרית

חונכות ליחיד

חונכות לקבוצה

חונכות כתפקיד

להיות משמעותי...

שבת וויצמן - וולטר אלמן

מעגלי התמיכה

תמיכה קבוצתית

באחריות המוסד האקדמי

בשנה שלאחר
ההתמחות

קורס למורים
חדשים

בשנת ההתמחות

סדנת סטאז'

תמיכה אישית

באחריות מוסדות החינוך

בשנה שלאחר
ההתמחות

ליווי

בשנת ההתמחות

חונכות

פירוט תפקידי החונך

- צפייה בשעורים ונתינת משוב
- פיתוח רפלקציה
- תהליך הערכה מקצועי
- טיפוח עבודת צוות
- עידוד לחשיבה מורכבת וראייה מצבית
- קליטה מערכתית

קשיים של מורה מתחיל

(Flores 2001; schere 1999 Arends Rigazio-digilio 2000)

❖ קשיים באינטראקציות עם תלמידים. בעיות משמעת וטיפול בבעיות התנהגות של ילדים, הקניית הרגלי עבודה. פיתוח מוטיבציה ללמידה, תפיסת הכיתה כקבוצה חברתית.

❖ קשיים דידקטיים – מתודיים שליטה בתחום ידע, שילוב שיטות הוראה שונות, תכנון תכני ההוראה, הוראה בכיתה הטרוגנית, שלוב ידע טכנולוגי ואמצעי עזר, ניהול שגרות של כיתה והרגלי למידה.

❖ קשיי הסתגלות למערכת החינוכית.

אלה מתמקדים ביחסיים של המורה המתחיל עם גורמים מקצועיים בסביבתו החינוכית כמנהל, מורים בצוות המקצועי, יצירת תקשורת יעילה עם הורים, הכרת נורמות ודפוסי עבודה מערכתיים.

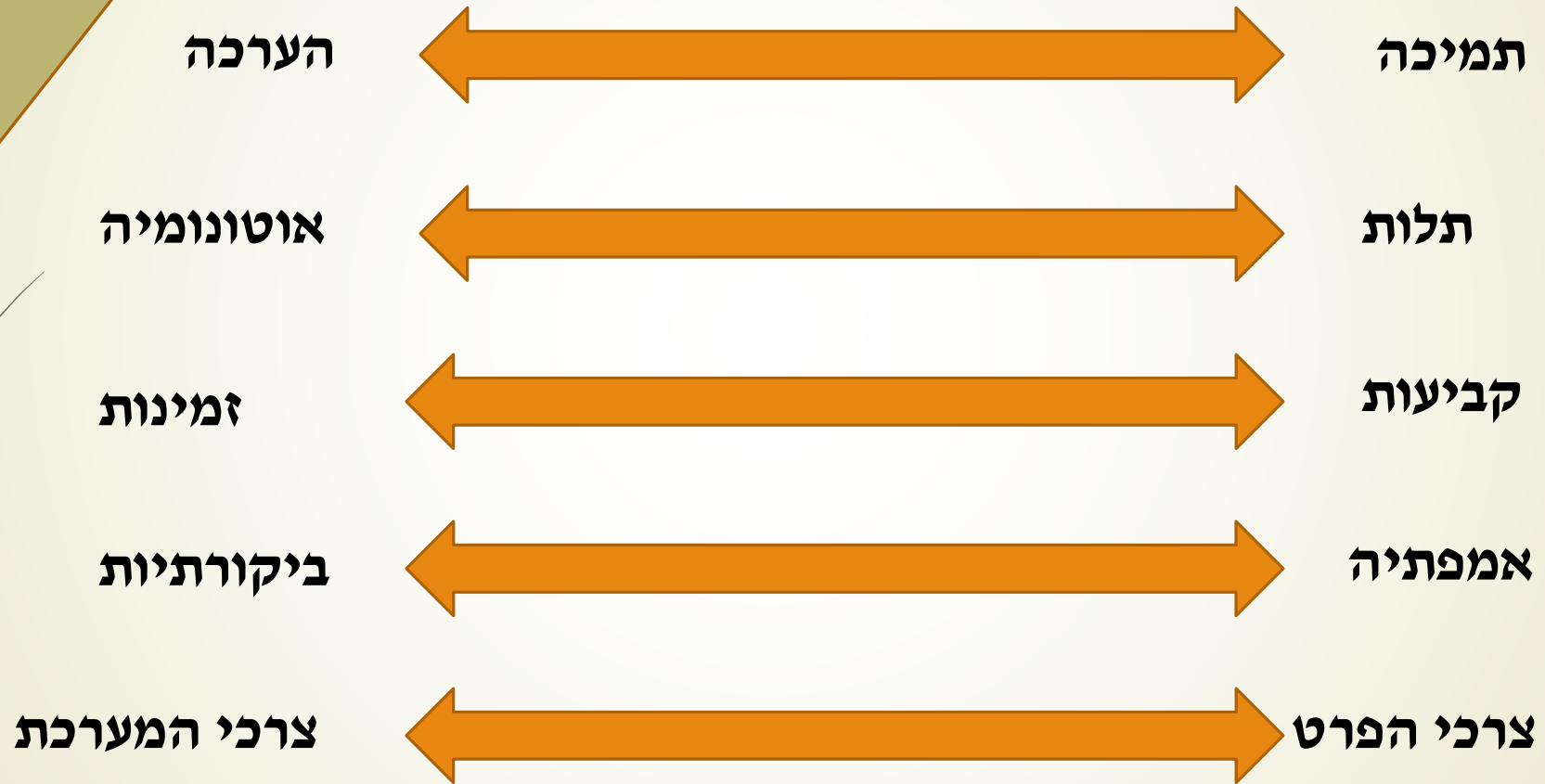
❖ קשיים בהבניית ה"אני המקצועי".

תחושות של אי נחת, תסכול, חוסר אונים, בדידות. התלבטות בבחירת המקצוע, פער בצפיות בין גורמים שונים (בינו לבין עצמו ובין הורים ועוד) עומס וקשיים בניהול זמן.

מתחים המלווים את התפקיד (דואליות תפקודית)

- ❧ **תמיכה** בכניסה לתפקיד, למערכת החינוכית - **והערכת** הכישורים המקצועיים של המתמחה.
- ❧ **הדגמה** ודיגום (modeling) – פיתוח **אוטונומיה** מקצועית.
- ❧ **אמפתיה**, הקשבה- עצה, הוראה **והנחיה**.
- ❧ הבנית **מסגרת** שיטתית להנחייה- **זמינות** לעת צרה.
- ❧ **תמיכה** במוסד המכשיר, **תמיכה** אישית מקצועית

מוקדים נדרשים בהכשרת החונכים

השלכה מערכתית – מקצועית

פיתוח תרבות קליטה – אקלים בית ספרי תומך (kelchtermans & Ballet 2002).

מניעת נשירה ויציבות מקצועית (Ganser 2001).

שדרוג התפתחותו המקצועית של החונך (Hargreavs & Fullan 2000).

פיתוח גופי ידע מקצועיים בהוראה.

דילמות ושאלות פתוחות:

דואליות בין תמיכת המוסד המכשיר ובין תמיכת החונך המייצג את השדה?

האם הכניסה לתפקיד ההוראה היא תהליכית קונסטרוקטיבסטית? ✨

האם תפקיד החונכות מובחן מתפקיד ההוראה? ✨

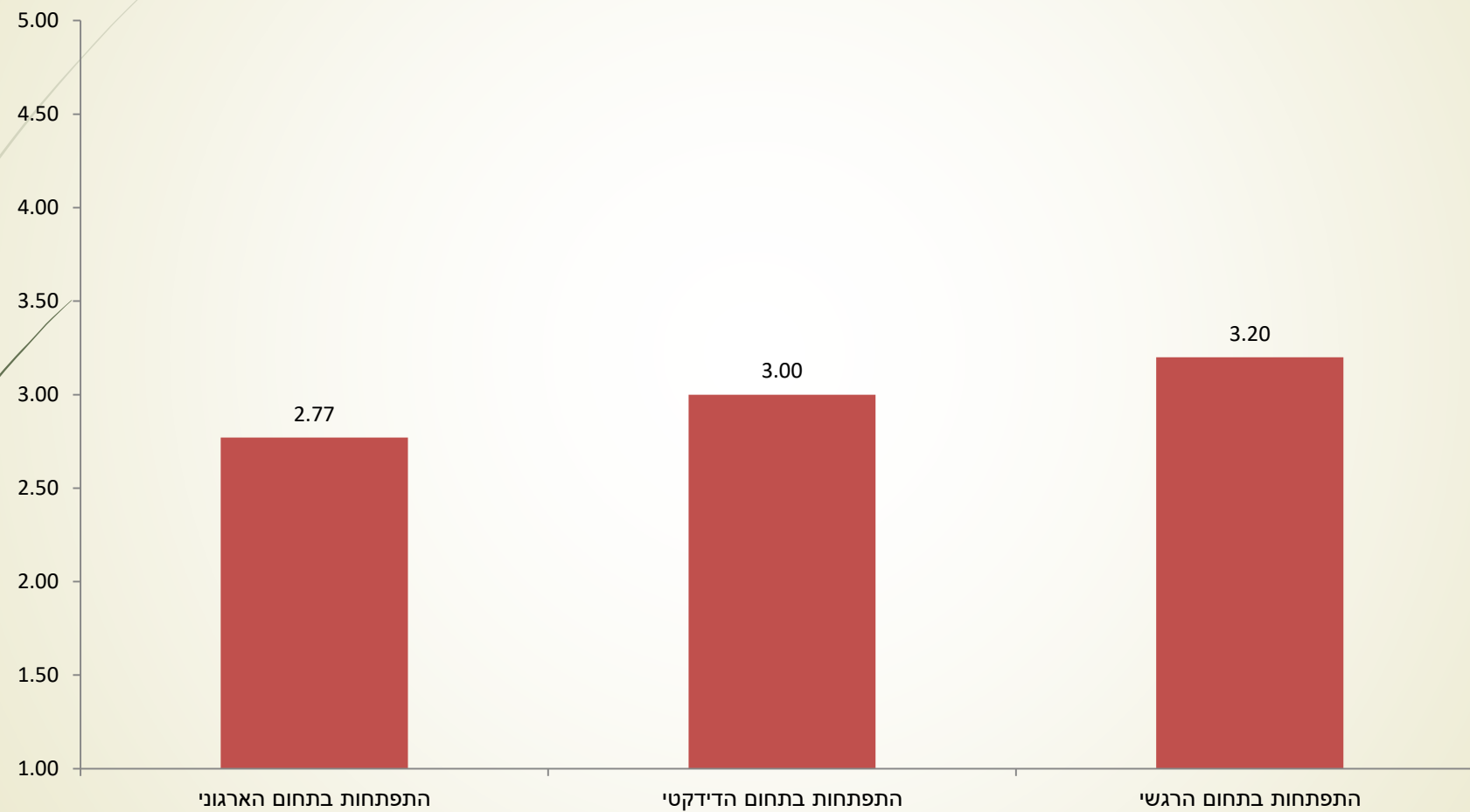
האם אכן חל שיפור בעבודת המורים המתחילים? ✨

נושאים	מיומנויות	תהליכים	הישגים
תפיסות מוקדמות (של החונך של המתמחה)	יצירת חוזה (מקום זמן מרחב)	רפלקציה	חשיבה מקצועית
קשיים של מורים מתחילים	ניהול שיח	ניהול רגשות	התמדה במערכת
המערכת הבית ספרית	צפייה בשעור (ניתוח וכו)	תהליכים מקבילים	התפתחות מקצועית

השפעת החונכות על החונך

- השפעת החונכות על החונך היא סוג של התפתחות מקצועית – פרקטית, המלווה בתובנות רפלקטיביות מקצועיות
- ההתפתחות המקצועית מתמקדת בשלושה תחומים:
- **בתחום הרגשי אישי-מקצועי**
- **בתחום הדידקטי**
- **ובתחום המערכתי**

שלושת תחומי ההשפעה

מורכב כל כך...

